

TEATTERI

Kari Väänänen Rovaniemen teatterin johtajaksi

Rovaniemen kaupunginteatterin uudeksi johtajaksi on valittu **Kari Väänänen**. Hän aloittaa tehtävässä lokakuun alussa ensi vuonna.

Kari Väänänen on työskennellyt näyttelijä-ohjaajana 38 vuotta, josta suurimman osan freelancerina. Hän on toiminut myös näyttelijäntöyön professorina Te-

atterikorkeakoulussa.

Ohjauksia Väänänen on tehnyt Helsingin kaupunginteatterille ja Tampereen Työväen teatterille. Rovaniemen teatterissa on nähty Väänäsen ohjaamana *Koira tah-too taivaalle* -näytelmä.

Uuden johtajan valitsi Lapin Alueteatteriyhdistyksen hallitus perjantaina.

JOENSUUN ORTODOKSINEN MIESKUORO

Vaeltajan laulut sai kakkososan

Joensuun ortodoksinen mieskuoro on julkaissut *Vaeltajan lauluja II* -cd:n, jonka laulut perustuvat toisen maailmansodan jälkeen koottuun *Vaeltajan lauluja* -kokoelmaan. Sarjan ensimmäinen levy valmistui vuonna 2008.

Äänitykset tehtiin Joensuun Rantakylän kirkossa syyskuussa, ja viimeinen sovitus valmistui elokuussa. Joistain lauluista

on tehty jopa kahdeksan sov-tusta ennen kuin sopiva löytyi. –13 tuntia laulettiin kahtena päivänä, isä **Kalevi Kokkonen** kehaisee.

Kokoelmassa on sata laulua, joista on nyt levytetty 29.

– Olemme valinneet parhaat kappaleet. Aivan kaikista ei pysty tekemään kuorosovituksia, kuoronjohtaja ja suurimman osan sovituksista tehnyt **István**

Kirjailijoita on kohta enemmän kuin lukijoita

Jan Kaus: ”En ajattelekaan, että kaikkien pitäisi lukea, mutta niitä viimeisiä, jotka lukevat, arvostan.”

JOENSUU
Suonna Kononen

Kuka voitti Finlandia-palkinnon, kyselee kuluneen viikon torstai-iltpäivän kähmyssä **Jan Kaus**.

Hänellä on omaa lehmää ainakin sorkan verran oässä. Kun kirjallisuusmies palaa reissultaan kotimaahansa, alkaa välittömästi **Tommi Kinnusen Neljäntienristeyksen** käännösurakka.

Finlandia-palkinto lisäisi romaanin kiinnostusta Virossakin. Kaus ei vaikuta kuitenkaan pettyneeltä. Ei palkinto kirjaa tee.

Kaus on vironantunut tunnetuinta suomalaista nykykirjallisuutta **Sofi Oksasesta Riikka Pulkikseen** ja **Jari Tervoon**. Hänellä on maine paneutuvana kääntäjänä, jolla on ollut pokkaa sanoa *Juoksuhaudantien* kaltaiselle hittitehtävällekin ei, jos kustantajan aikataulu on ollut liian kireä.

– Olen saanut vähän lisää itsevarmuutta, kun käännöksiäni on kehuttu, Kaus tuumailee. – Käännän romaanin noin kuukaudessa. Onko se paljon vai vähän?

Kyllähän se paljolta kuulostaa, jos 300 sivun romaanista pitää kääntää 10 valmista sivua päivässä.

– Se ei tarkoita, että ottaisin kääntämisen kevyesti. Joulukuun on minulle Kinnus-kuu.

– Toisen ihmisen tekstiin perehtyminen on tervetullutta vaihtelua. Julkaisin tänä vuonna jo kaksi omaa kirjaa, runokokoelman ja romaanin. Ei ole pakko sanoa itse mitään vähään aikaan.

Täysverinen kirjallisuus- ja kulttuuripersoonaa, laajalti arvostettu, paitsi hyvä kääntäjä, hyvä runoilija ja kirjailija, hehkuttaa eräs suomalainen kirjailija, kun kerron olevani menossa haastattelemaan Joensuuhun saapuvaa Jan Kausia.

Mitäpä muuta voisi odottaa ihmiseltä, joka tulee virkeästä kulttuurimaasta, on johtanut sen kirjallijaliittoa, julkaissut nelikymppiseksi paljon monenlaista ja toiminut myös kuvataiteen ja rockinkin sarjoilla.

Joensuuhun Kausin on tuonut kirjallisuuskierue Poetry Ride, Runoajelu, joka marraskuussa on kuljettanut suomalaista, virolaista, latvialaista ja norjalaista runoilijaa Daugavpilsin, Tarton, Itä-Suomen ja Tromssan yliopistoihin, kääntämisen, kirjallisuuden ja tuovan kirjoittamisen opiskelijoiden keskelte.

– On vanhanaikainen ajatus, että runoilija istuisi kynttilälavassa, katsoisi päälläkkoa ja kysyisi, ollako vai eikä olla, Kaus naurahtaa.

– En ole puhdas introvertti tai ekstrovertti, vaan jostain sieltä välistä. Aika ajoin tarvitsen yksinäisyyttä ja omaa tilaa. Joinakin hetkinä haluan keskustella ja saada vaikutteita.

Suomalaisen kirjailijan on tunnetusti hankalaa elää vii-

den miljoonan lukijan kieli-alueella, varsinkaan, kun lukeminen ja kirjojen ostaminen ei suomalaisten valtaosan mielestä tunnu olevan suurin ilo ja kansalaisvelvollisuus.

1,3 miljoonan asukkaan Virossa kirjailija valitsee vielä kivisemmän polun.

– Virossa keskustellaan siitä, että ihmiset lukevat yhä vähemmän ja kirjoja myydään yhä vähemmän. Jos romaaneja vielä ostetaan, niin runokirjoja ei, Kaus toteaa.

Kuten Suomessa, runoudella on Virossa ollut merkittävä rooli kielen ja kansallistunteen kehityksessä.

Vironkin kansalliseepos *Kalevipoeg* on runoelma, kansanrunoudesta, ei twiittauksista tai blogeista koottu. Virolainen runoääni ei ole vaiennut, vaikka markkinoilla muuta myydäänkin.

Nyt kaikki, joka yhteiskunnassa ärsyttää, ärsyttää minän kautta. Minä olen tällainen ja tällainen!

– Runouden esittäminen erilaisissa illoissa ja tapahtumissa on noussut yhä merkittävämmäksi. Se on muodostunut jo runokirjojen korvikkeeksi. Ihmiset saavat edelleen kontaktin runouteen, Kaus kertoo.

– Runoudessa tilanne näkyy siten, että se on muuttunut hyvin ekspressiiviseksi. Kyse ei ole enää perinteisestä lausunnasta. Tehdään yhteistyötä muusikoiden ja teatteri-ihmisten kanssa.

Nuoremman polven runoilijat alkoivat Suomessa siirtyä lavoille 90-luvulla. Syntyi Elävien runoilijoiden seura, lausuntaharrastus elpyi. Vuonna 2000 debytoinut **Heli Laaksonen** loi maanlaajuisen ilmiön murrerunoudestaan, jonka vei kiertueille asti.

Useampi suomalaismoilija on esiintynyt muusikkojen kanssa, alkaen **Arto Mellerin** ja **Rekku Rechartin** tai **Teemu Hirvikallion** ja **Ari Taskisen** runomusiikkiduoista, mutta teat-

terinomaisia keinoja taidetaan meillä vielä odotella.

– Missään nimessä en jaksa moralisoida, että lukekaa ihmiset enemmän kirjoja, Kaus palaa teemaan.

– En ajattelekaan, että kaikkien pitäisi lukea, mutta niitä viimeisiä, jotka lukevat, arvostan.

– **Mart Juur** johtaa Viron television suurinta kirjallisuusohjelmaa. Hän on määritellyt, että ennen lukijat kohtasivat kirjailijan, nyt kirjailijat kohtaavat lukijan. Virossa palaa olla tilanteessa, jossa niitä, jotka kirjoittavat, on enemmän kuin niitä, jotka lukevat.

Puhastus, Sofi Oksasen *Puhdistuksen* viroonns synnytti maahan kulttuuridebatin, jota Jan Kaus on luonnehtinut suorastaan hysteriaksi. Tällainen kertoo myös kirjallisuuden voimasta.

– Keskustelu *Puhdistuksen* ympärillä oli exception to the rule, mitä se on suomeksi, erityistapahtuma, joka elvytti hetkeksi kirjallisuuden yhteiskunnallista tarkoitusta.

Oksasen seuraava *Kun kyyhkyset katosivat* oli niin ikään Kausin käännös.

– Sitä ostettiin paljon, mutta ei se vastaavia keskusteluja enää synnyttänyt. *Puhdistus*-kriittiset olivat jo leppyneet.

Minkälainen virolainen kirja synnyttäisi ison kirjallisen debatin? Kaus on pessimistisen oloinen, lukijoita kiinnostavat nyt kuuluisuiksien muis-telmat.

– Kyky tunnistaa hyvää tekstiä on katoamassa hitaasti.

Viron runoudessa ollaan Kausin mukaan kiinnostavassa vaiheessa. Runouden X-sukupolven, **Elo Viidingin** ja **Jürgen Roosten** kaltaisten jälkeen ääneen on päässyt 80-luvun lopulla syntynyt Y-sukupolvi, jolla ei ole kokemusta neuvosto-yhteiskunnasta.

Yhteiskuntakriittisyyttä on, mutta se tuodaan esiin henkilökohtaisen kokemuksen kautta.

– Viidingillä puhuja ei ole keskeinen. Nyt kaikki, joka yhteiskunnassa ärsyttää, ärsyttää minän kautta. Minä olen tällainen ja tällainen! Minusta se tuntuu narsistiselta, nuoresta kirjailijasta se on luonnollinen kokemus.

Ollako vai eikö olla? Jan Kaus suoritti ensimmäisen Joensuun-vierailunsa marraskuiseissa pimeydessä.

Kimmo Nevalainen esimies 010 230 8171
Suonna Kononen 010 230 8172
kulttuuri@karjalainen.fi
etunimi.sukunimi@karjalainen.fi

Záborszky sanoo.

Parikymmenhenkisestä kuorosta noin puolet on ortodokseja.

– Luterilaiset laulajat ovat olleet aikamoisessa koulutuksessa, kun kuoron tavoitteena on laulaa kerran kuussa myös jumalanpalveluksessa, eivätkä ne laulut ole aivan helppoja, Kokkonen sanoo.

– Olen sanonut, että kuoroon tulevan pitää olla hyvä ihminen.

Laatu tulee työn mukana, ja jos hän ei pysy mukana, hän huo-maa sen itse, kuvassa **Raimo Sissosen** kanssa levyä esittelevä Záborszky sanoo.

Levyn budjetti oli 14 000 euroa, ja se on saatu kasaan apurahoina ja lahjoituksina.

Levyä on muutamassa päivässä myyty 1500 painoksesta lähes puolet. Sitä on myynnissä muun muassa Carelicumissa.

Marjo Säkkinen luonnehtii Joulumusiikin avauksen tyylikkääksi kokonaisuudeksi, jonka tanssiosuudesta vastaa Sami Saikkonen.

Tanssien, laulaen ja lausuen joulukauteen

Nurmes
Jaakko Pikkarainen

Nurmeksen Joulumusiikki alkaa tänään Tähtiyön talalla. Nyt 22. kerran järjestettävän tapahtuman sisällöt ovat perinteiset mutta osin uudistetut. Joulumusiikki päättyy aattoa edeltävänä torstaina barokkimusiikin konserttiin.

Joulumusiikin avaustilaisuus koostuu tanssista, teksteistä ja konsertista, jossa esiintyvät sopraano **Marjuka Tepponen** ja baritoni **Jussi Merikanto**. Tepponen on menestynyt hyvin laulukilpailuissa, ja tapahtuman taiteellinen johtaja laulaa Kansallisooopperassa.

– Liikettä hiljaisuudessa, tanssija-koreografi **Sami Saikkonen** tiivistää avajais-tilaisuuden tanssinumeron. Ympäri maailmaa esiintynyt ja sen johtavien koreografien kanssa työskennellyt taiteilija työstää esityksen yhdessä Sepojen tanssijattarien kanssa.

Saikkosella on vain muutama päivä tehdä numero tanssijoiden kanssa. Hän aikoo viedä sen esittäjät tanssin abstraktioon, jossa ilmaisu nousee assosiaatioina mielen syvyydestä. Esittäjä itsekkään ei välttämättä siinä ja silloin vaan vasta ehkä myöhemmin tiedostaa sen sisällön.

Eikä Saikkosen mukaan yleisönkään tarvitse sen kummemmin ymmärtää tanssia

yleensä tai teosta. Pääasia on, että se tuottaa hyvää mieltä. Niin hyvää, että hetkeksi silmät suljettuaan haluaa jatkaa sen katsomista.

Tähtiyön taikaa alkaa Nurmestalon Hannikaisen salissa klo 18. Tepposta ja Merikantoa säestää Antti Nykäsen johtama yhtye.

– Ei pelkästään joululauluja vaan myös musikaalin ja oopperan säveliä, kaupungin kulttuurisiihteri **Marjo Säkkinen** kuvailee musiikkiosuutta. Hän lisää olevansa ylpeä illan ohjelmistosta, johon kuuluu vielä **F. E. Sillanpään** ja **Tove Janssonin** tekstejä, joita esittää Nurmeksesta kotoisin oleva näyttelijäntöyön opiskelija **Antti Tiensuu**.

Joulumusiikki julistaa jo 11. kerran joulurauhan suomalaisille lapsille. Nurmeksen kaikki alakoululaiset osallistuvat kirkossa pidettävään tilaisuuteen, jonka sisältöä on uusittu lapsilähtöisemmäksi.

Kauneimmat joululaulut lauletaan kirkossa kuten ennenkin. Viikkoa myöhemmin ohjelmassa on jo kolmannen kerran Kauneimmat joululaulut –messu. Tapahtuma päättyy joulukuun 18. päivänä Ensemble Nylandin Nurmestalon Kauneimmat barokkilaulut –konserttiin. Konsertissa esiintyvät kontratenori **David Hackston** ja **Mikko Ikäheimo**, luuttu.

Karoliina Turkan vetämä perhesirkus on innostanut tänä syksynä lapsia Pankakoskella.

PALKINNOT

Lieksa palkitsi sirkustaitelijan

Liekсан kaupungin vuoden taidepalkinto, tuhat euroa, on myönnetty sirkustaiteilija **Karoliina Turkalle** sirkuksen tuomisesta kaupunkiin ja uuden taiteenalan opetuksesta lieksalaisille lapsille ja nuorille.

Turkka käynnisti Lieksan sirkuskoulun syksyllä 2011. Tänä vuonna hänen ohjauksessaan sirkuksen saloihin perehtyy 70 lasta ja nuorta kahdeksassa ryhmässä. Sirkuskoulu toimii kansalais-

opiston ja nuorisotoimen yhteistyönä.

– Karoliinan energisen, iloisen ja vastuuntuntaisen toiminnan myötä Lieksasta on tullut pieni sirkuskaupunki isolla sydämellä. Toiminnallaan hän on mahdollistanut kotikaupunkimme lapsille ja nuorille, ja miksei myös aikuisille uuden innostavan harrastuksen, kulttuuritoimi perustelee päätöstä.

Liekсан esimerkilliseksi nuoreksi kulttuuri- ja vapaa-ajanlautakunta valitsi Lieksan lukiossa opiskelevan **Elli Heinin**. Valinnan perusteena olivat monipuoliset liikunta- ja kulttuuriharrastukset.